

Prev-centrum, z. ú. – Programy selektivní primární prevence

Základní informace o programu:

Úroveň provádění:

- Selektivní primární prevence

Oblast zaměření:

Třídní kolektivy, které jsou ve větší míře ohroženy vznikem rizikových faktorů, které mohou vést k rozvoji rizikového chování.

Cílová skupina:

Primární cílovou skupinou programu selektivní primární prevence jsou žáci 3. – 9. ročníků ZŠ a studenti 1. - 3. ročníků SŠ, kteří jsou ve vyšší míře ohroženi vznikem rizikového chování, než jejich vrstevníci.

Sekundární cílovou skupinou rozumíme tu část populace, která bude působit na primární skupinu a bude ji svými postoji a chováním ovlivňovat. Pro Prev-Centrum, z.ú., Programy primární prevence jsou významné následující cílové skupiny:

- Studenti vyšších odborných a vysokých škol s humanitním zaměřením (lektori PP),
- pedagogové mateřských, základních a středních škol,
- školní metodici prevence,
- rodičovská veřejnost,
- protidrogoví koordinátoři, sociální pracovníci, kurátoři pro děti a mládež,
- pediatři a psychologové

Forma:

Program je realizován interaktivní formou, žáci a studenti se do realizace programu aktivně zapojují, ovlivňují obsah i průběh jednotlivých setkání. Stávají se tak aktivními realizátory změn ve třídě a přebírají v adekvátní míře zodpovědnost za průběh a výsledek programu.

Délka programu:

Základní program selektivní primární prevence

- Úvodní konzultace s třídní/m učitelem/kou – 60 min.
- Úvodní mapovací setkání se třídou – 2x 60 min/ 3x 45 min.

- Závěrečná konzultace s třídní/m učtelem/kou – 60 min.

Komplexní program selektivní primární prevence

- Úvodní konzultace s třídní/m učtelem/kou – 60 min.
- Úvodní mapovací setkání se třídou – 2x 60 min/ 3x 45 min.
- Tři návazná setkání se třídou – každé 2x 60 min/ 3x 45 min.
- Závěrečná konzultace s třídní/m učtelem/kou – 60 min.

Poskytovatel:

Prev-centrum, z. ú., Meziškolská 1120/2, 169 00, Praha 6

IČO: 67364012

Ředitel a statutární zástupce: Mgr. Ondřej Počarovský

Náročnost programu:

Programy nárokově odpovídají věkovým kategoriím žáků, pro které jsou programy určeny. Zohledňují zejména věk žáků, úroveň kognitivních schopností, sociální klima a aktuální dění v kolektivu. Programy respektují princip vyváženosti podávaných informací s ohledem na nejnovější odborné poznatky.

Metodická podpora:

Centrum primární prevence disponuje svou vlastní metodikou, do které jsou lektoři programů selektivní primární prevence zaškoleni a dle ní realizují veškeré programy se zainteresovanými třídami.

Metodika programů selektivní primární prevence je neustále aktualizována a přizpůsobována tak, aby co nejlépe pokryla aktuální trendy a potřeby různých věkových skupin žáků a studentů i s přihlédnutím k potřebám jednotlivých kolektivů.

Pomůcky:

Pro každý realizovaný program jsou předem stanoveny potřebné pomůcky v závislosti na vybraných technikách. Lektoři realizující program selektivní primární prevence si potřebné pomůcky přinášejí s sebou.

Evaluace:

Kvalitativní hodnocení programu probíhá prostřednictvím porad, intervizí, supervizí, hospitací lektorské práce, pracovních setkání s ŠMP, konzultací s ŠMP, analýzy dotazníků pro ŠMP monitorujících spokojenost s programy, revizí závěrečných zpráv z programů a prostřednictvím zpětné vazby od pedagogů a žáků.

Kvantitativní data jsou získávána prostřednictvím sběru statistických dat, které se vyhodnocují vždy v polovině kalendářního roku a na jeho konci a jsou srovnávány se stejným obdobím předešlého roku. V rámci analýzy dat sledujeme především nárůst či pokles jednotlivých proměnných, popř. počtu realizovaných bloků, počtu zapojených institucí, klientů, počet výkonů, kontaktů atd.

Cena programu:

Základní program selektivní primární prevence realizovaný v prostorech Prev-centrum, z. ú. - 5000,-

Základní program selektivní primární prevence realizovaný v prostorech školy - 7000,-

Komplexní program selektivní primární prevence realizovaný v prostorech Prev-centrum, z. ú. - 16 000,-

Komplexní program selektivní primární prevence realizovaný v prostorech školy - 18 000,-

Popis programu (perex)

Cílem programu je podpora zdravého klimatu třídy, podpora řešení problematických situací ve třídách a předcházení vzniku rizikového chování. Hlavním východiskem programu selektivní prevence je práce s celým třídním kolektivem; cílem programu tedy není označení žáků jako „problémových“, ale naopak integrace, zvýšení tolerance mezi žáky a posílení soudržnosti skupiny. Realizací programu žáci dostávají prostor pro řešení konfliktů ve třídě a navázání lepší spolupráce. Důraz je kladen na práci se třídou jako částí systému školní instituce a na spolupráci s pedagogy/pedagožkami.

Program selektivní primární prevence je intenzivní, probíhá v rámci školního vyučování, v průběhu několika po sobě jdoucích setkání v prostorech školy nebo organizace Prev-Centrum, z. ú. Program je veden odborníky/cemi v oblasti primární prevence, kteří/ré mají odpovídající vzdělání, kurzy, výcviky, zkušenost s prací se skupinou.

Východiska programu

Koncepce a kvalita programů primární prevence Prev-Centrum, z.ú. vychází ze „Standardů odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování“ a ze zásad efektivní primární prevence. Poskytované služby vycházejí z definice specifické primární prevence: „Specifická primární prevence představuje aktivity a programy s úzkým zaměřením na jeden či více typů rizikového chování a na rizika s nimi spojená. Má tři hlavní charakteristiky:

- jednoznačně vyjádřený vztah k oblasti rizikového chování a souvisejícím tématům,
- je realizována v přesně vymezeném čase a prostředí, což umožňuje evaluaci těchto typů programů,
- je zaměřena na jasně definovanou cílovou skupinu (např. dle věku, potřeb, míry ohrožení aj.) a s ohledem na potřeby cílové skupiny zavádí preventivní intervence.“
(Výkladový slovník základních pojmů školské prevence rizikového chování, Miovský M a kol., 2012).

V souvislosti s tím je důležitým východiskem pro poskytování programů primární prevence pohled prostřednictvím tří úrovní:

Všeobecná primární prevence se zaměřuje na běžnou populaci s ohledem na její věkové složení bez rozdělování na méně či více rizikové skupiny.

Selektivní primární prevence se zaměřuje na skupiny osob, u kterých jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory pro vznik forem rizikového chování, tj. jsou více ohrožené než jiné skupiny populace.

Indikovaná primární prevence je zaměřena přímo na jedince, u kterých jsou ve zvýšené míře přítomny rizikové faktory, tj. jsou více ohrožení než jejich vrstevníci a jiné osoby běžné populace.

Programy primární prevence splňují charakteristiky, které by měly splňovat efektivní programy primární prevence:

- Kombinují různé strategie, které působí na cílovou skupinu, zahrnují více faktorů a jsou založeny na koordinované spolupráci různých institucí.
- Je zajištěna kontinuita působení a systematičnost plánování programů.
- Informace i formy práce jsou cílené podle charakteru skupiny, pro kterou jsou určeny.
- Programy zajišťují propojenost témat primární prevence

- Programy mají pozitivní orientaci a podporují zdravý životní styl.
- Programy jsou součástí systému prevence v komunitě.
- Programy se opírají o systémovou teorii.

Cíle programu

- Napomáhat při diagnostice a řešení potíží v třídním kolektivu.
- Zvyšovat pozitivní sociální klima v třídním kolektivu a přispět k rozvoji pozitivních vztahů mezi spolužáky.
- Rozvíjet psychosociální dovednosti žáků a studentů – schopnost navazovat přátelské vztahy s vrstevníky, efektivně s nimi komunikovat a spolupracovat, schopnost být citlivý k pocitům či potřebám druhých atd.
- Předcházet výskytu šikany ve škole, případně přispět k jejímu efektivnímu řešení.
- Předcházet rozvoji dalších forem rizikového chování.
- Podporovat komunikaci mezi žáky a pedagogy.
- Cílem programu není označení žáků jako „problémových“, ale naopak jejich integrace, zvýšení tolerance mezi žáky a posílení soudržnosti skupiny, případně podpora pozitivního vztahu mezi žáky a třídním učitelem.

Cílová skupina

Primární cílovou skupinou programu selektivní primární prevence jsou žáci 3. – 9. ročníků ZŠ a studenti 1. - 3. ročníků SŠ, kteří jsou ve vyšší míře ohroženi vznikem rizikového chování, než jejich vrstevníci.

Sekundární cílovou skupinou rozumíme tu část populace, která bude působit na primární skupinu a bude ji svými postoji a chováním ovlivňovat. Pro Prev-Centrum, z.ú., Programy primární prevence jsou významné následující cílové skupiny:

- Studenti vyšších odborných a vysokých škol s humanitním zaměřením (lektori PP),
- pedagogové mateřských, základních a středních škol,
- školní metodici prevence,
- rodičovská veřejnost,

- protidrogoví koordinátoři, sociální pracovníci, kurátoři pro děti a mládež,
- pediatři a psychologové.

Časová struktura

Vstupní konzultace s třídním pedagogem – 30 minut

1 – 4x setkání se třídou – 2x 60 min. nebo 3x 45 min.

Výstupní konzultace s třídním pedagogem – 30 minut

Obsah programu

Téma, cíl setkání

Téma a cíl prvního setkání se odvíjí od dohody s třídním učitelem (kontrakt, zakázka), cíle dalších setkání vyplývají z výstupů z předešlých setkání a aktuálních potřeb třídy. Standardní náplní úvodního setkání je:

- Představení lektorů, činnosti Prev-Centrum, z.ú. a programu selektivní primární prevence,
- představení žáků a studentů,
- zmapování očekávání žáků a studentů,
- zmapování situace a vztahů ve třídě,
- vytvoření kontraktu mezi lektory a žáky, studenty,
- vytvoření společných pravidel, kde jsou také definována práva žáků/studentů.

Zahájení

V komunitním kruhu proběhne reflexe naladění třídy na program, reflexe aktuálního dění ve třídě a případných změn od předešlého setkání.

Tvorba pravidel

Důležitou součástí programu je dodržování předem stanovených pravidel. Ta si lektori spolu s žáky/studenty stanoví již na prvním setkání a společně je dodržují. Mezi základní pravidla může patřit, např.:

- Když mluví ostatní, jsem potichu.
- Chováme se k sobě slušně.

- Citlivé informace ostatních jsou u mě v bezpečí.
- Každý mluví sám za sebe.

Techniky

Před zahájením hlavní techniky setkání lektoři zařazují aktivizační hry na uvolnění možného napětí. Techniky se používají jako prostředek k dosažení předem definovaných cílů v kontraktu. Důraz se klade na techniky s kooperativními pravidly, na techniky podporující vzájemnost a soudržnost. Při technikách platí pravidlo vzájemného nezraňování a slušného vyjadřování bez ironie. Techniky používané v programu selektivní primární prevence jsou zpracovány ve Sborníku her a technik selektivní primární prevence.

Závěrečná reflexe

V závěrečné reflexi v komunitním kruhu se reflektuje celé setkání, žáci a studenti dávají zpětnou vazbu na průběh setkání, na jednotlivé techniky, důležité je sdělení, co si ze setkání odnášejí.

Závěrečné setkání

- zhodnocení a reflexe průběhu programu
- reflexe naplnění očekávání (dle 1. setkání)
- ukončení programu

Personální nároky

Lektory programu selektivní primární prevence jsou pracovníci interního týmu Prev-Centrum, z.ú., Programy primární prevence.

Pracovníci mají několikaletou zkušenost v oblasti primární prevence či vedení dětské skupiny. Všichni pracovníci jsou absolventi vysoké školy humanitního zaměření. Mají minimálně započatý 250 hodinový výcvik v primární prevenci (s akcentem na sebezkušenostní část) a dále se pravidelně účastní odborných kurzů a seminářů v oblasti primární prevence a dalších odborných kurzů a výcviků (motivační rozhovory, krizová intervence, rodinné poradenství, psychoterapeutický výcvik apod.).

Kontraindikace (omezení)

Pedagog (třídní učitel) není pro spolupráci v programu motivován, jedná se o objednávku školy.

V případě, kdy se během vstupní konzultace ukáže, že třídní učitel nemá zakázku pro program SPP, je naplánováno pouze vstupní (mapovací) setkání s následnou reflexí. Na základě reflexe situace s třídním učitelem je doporučen další postup, o němž informujeme zadavatele (vedení školy, resp. školního metodika prevence).

V případě, kdy se během vstupní konzultace ukáže, že třídní učitel není ochoten na program spolupracovat, ale škola za něj nabízí zástup (např. školního metodika prevence, případně jiného pedagoga), je možné program realizovat, tento postup je však konzultován se školním metodikem prevence i s třídním učitelem a změna je následně reflektována se třídou.

Evaluace

Kvalitativní hodnocení programu probíhá prostřednictvím porad, intervizí, supervizí, hospitací lektorské práce, pracovních setkání s ŠMP, konzultací s ŠMP, analýzy dotazníků pro ŠMP monitorujících spokojenost s programy, revizí závěrečných zpráv z programů a prostřednictvím zpětné vazby od pedagogů a žáků.

Kvantitativní data jsou získávána prostřednictvím sběru statistických dat, které se vyhodnocují vždy v polovině kalendářního roku a na jeho konci a jsou srovnávány se stejným obdobím předešlého roku. V rámci analýzy dat sledujeme především nárůst či pokles jednotlivých proměnných, popř. počtu realizovaných bloků, počtu zapojených institucí, klientů, počet výkonů, kontaktů atd.

Materiální požadavky

Ve všech programech jsou využívány zejména běžné výtvarné a kancelářské pomůcky. V některých případech si realizace žádá využití specifických pomůcek, které mají lektori

Prostorové požadavky

Program selektivní primární prevence je realizován v době školní docházky v prostorech Prev-Centrum, z.ú., v komunitní místnosti k tomu určené nebo v prostorech školy ve speciálně vyčleněné učebně.

Požadavky na supervizi

Práce lektorů je pravidelně supervidována. Vnitřní supervize (intervize) je zajištěna v rámci porad týmu (1x týdně), individuálních porad s ředitelem ústavu a vedoucí programu (1x za 14 dní) a v rámci metodických porad s odborným ředitelem ústavu. Externí supervize probíhá 1x za šest týdnů v časové dotaci 3 hodiny. Supervizně vede tým Programů primární prevence supervizorka s mnohaletou praxí v práci s dětmi a jejich rodinami a členstvím v ČIS.

V případě potřeby mají pracovníci Prev-Centrum, z.ú., Programy primární prevence možnost konzultovat mimořádná témata, která vyžadují neodkladné řešení, s ředitelem ústavu, či si vyžádat individuální supervizi s externí supervizorkou.

Ověření efektivity programu

Celkové hodnocení kvality a efektivity programů primární prevence se opírá o různorodé zdroje informací, které lze podle metody jejich sběru klasifikovat jako kvantitativní a kvalitativní.

Kvalitativní hodnocení programu probíhá prostřednictvím porad, intervizí, supervizí, hospitací lektorské práce, pracovních setkání s ŠMP, konzultací s ŠMP, analýzy dotazníků pro ŠMP monitorujících spokojenost s programy, revizí závěrečných zpráv z programů a prostřednictvím zpětné vazby od pedagogů a žáků.

Kvantitativní data jsou získávána prostřednictvím sběru statistických dat, které se vyhodnocují vždy v polovině kalendářního roku a na jeho konci a jsou srovnávány se stejným obdobím předešlého roku. V rámci analýzy dat sledujeme především nárůst či pokles jednotlivých proměnných, popř. počtu realizovaných bloků, počtu zapojených institucí, klientů, počet výkonů, kontaktů atd.

Nástrojem pro sběr kvantitativních dat je pro Prev-Centrum, z.ú., Programy primární prevence, databáze vytvořená v programu Microsoft Excel. Veškeré výkony, ve výkaznictví projektu, jsou přepočtené dle doporučené délky Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti.

Závěry z evaluace slouží týmu Prev-Centrum, z.ú., Programy primární prevence k úpravám primárně preventivních programů, aby co nejvíce odpovídaly specifikům sociálního klimatu školy a výskytu rizikového chování na škole. Závěry lze rovněž využít pro úpravy preventivní strategie školy.

Návaznosti / vhodné kombinace

Mezi další služby poskytované v rámci programu selektivní primární prevence patří individuální poradenství v rámci programu selektivní primární prevence pro třídní učitele tříd zapojených do programu selektivní primární prevence, případně metodiky prevence, či telefonické a internetové poradenství.

V případě potřeby má třídní učitel, či pedagog školského poradenského pracoviště možnost kontaktovat pracovnice Centra primární prevence a probrat možné zapojení žáka (z daného ročníku, kde probíhal program selektivní primární prevence) do programu indikované primární prevence.

Formy podpory

Programy selektivní primární prevence jsou podporovány z dotačních programů Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, Radou vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí a Magistrátem hl. m. Prahy.

Realizátor – přímý kontakt na organizaci a zodpovědnou osobu za vzdělávání v programu

Jméno: Mgr. Tereza Brandová

Název a adresa organizace: Prev-centrum, z. ú., Meziškolská 1120/2, 169 00, Praha 6

Telefon: 773 668 483

Email: vedouci.prevence@prevcentrum.cz